

7) Μεταφ. ἀντλῶ, ἀποσύρω, τραυῶ, δαπανῶ Νάξ.: Παροιμ. Ὁ ἄντρας νὰ κουβαλῇ μὲ τὸ τσουβάλι κ' ἡ γυναῖκα ἀγλῇ μὲ τὸ κουτάλι (ὅτι πολλὰ μὲν πρέπει νὰ εἰσάγῃ ὁ ἀνὴρ τὸν οἶκον, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ γυνὴ μετὰ πολλῆς φειδοῦς πρεῖλει νὰ δαπανῇ) β) Σπαταλῶ τὰ τοῦ οἴκου Νάξ. (Ἀπύρανθ.): Μὰ γιάδα καὶ θὰ τὴ δώσης τὴ φανέλλα; ... Μὰ ἐνὰ ν' τὸ μάθημά σου ν' ἀγλῇ. Μὴ διάσης πάλι ν' ἀγλήσης ὁ ματζέ σου σὰ δέρουν, νὰ καρुकώσωμε δάλι μέσ' 'ς τὸ χειμῶνα (ματζές = κελλάριον, νὰ καρुकώσωμε = νὰ ὑποφέρω-μεν ἐκ πείνης). Συνών. διαγοιμίζω. 8) Μανθάνω Νάξ. (Φιλότ.): Θ' ἀγλήσωμε πολλά.

β) Ἀμτβ. 1) Ἀναταράττομαι, ἀνακινούμαι Κύθηρ.: Ἀγκλεῖ τ' ἀβγὸ τὸ οὐριό. Ἀγκλεῖ τὸ μπουκάκι (ὅταν δὲν εἶναι ἀτελῶς πληρὲς). Πβ. κουτιουκλῶ, λουκλουκίζω. 2) Ἀναβλύζω, ἐκρέω Σῦρ. (Γαλις.): Ἀγλειοῦν τὰ νερά.

ἀγκοίλια τά, ἀμάρτ. 'γοίλια Σύμ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐς. ἐγκοίλια.

Αἱ ἐν τῷ σκελετῷ τοῦ πλοίου πλευραί. Πβ. Ἀθήν. 5,206f «γόμφους τε καὶ ἐγκοίλια καὶ σταμῖνας καὶ τὴν εἰς τὴν ἄλλην χρεῖαν ὕλην». Συνών. στραβόξυλα.

ἀγκόλλημα τό, ἀμάρτ. ἀγόλλημα Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγκολλῶ.

Δίωξις, καταδίωξις, ἡ κατὰ πόδας παρακολούθησις. Συνών. ἀγκόλλι.

ἀγκόλλι τό, ἀμάρτ. ἀγόλλι Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγκολλῶ ὑποχωρητικῶς.

Δίωξις, καταδίωξις, ἡ κατὰ πόδας παρακολούθησις: Τοὺς ἔβαλε τ' ἀγόλλι καὶ τοὺς ἐξεποδάρισε. Τὸν ἐπῆρε τ' ἀγόλλι (τὸν κατεδίωξε, τὸν ἐκυνήγησε). Πβ. κυνήγι. Συνών. ἀγκόλλημα.

ἀγκολλῶ Χίος (Νένητ.) ἀγολλάω Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ρ. κολλῶ.

1) Ἐκδιώκω, ἀποδιώκω, ἀποβάλλω Πελοπν. (Μάν.): Ἀγολλήσανε τὸν τσοπάνη τους, γιατί τοὺς ἔκλεβε. Ἀγόλλησα τὸ παιδί ἀπὸ τὸ σπίτι. Συνών. διώχνω. 2) Ἀποσύρω, ἀπομακρύνω Πελοπν. (Μάν.): Ἀγολλάω τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ χόρτα. Πβ. παραγκολλάω. 3) Καταδιώκω, κυνηγῶ Χίος (Νένητ.): Ἀγκολλᾷ μου (μὲ κυνηγᾷ).

ἀγκομάχημα τό, Παξ. κ. ἁ. — Λεξ. Κομ. ἀγομάχημα Κρήτ. ἀγκομάχημαν Λυκ. (Λιβύσσ.) 'γουμάχημα Σύμ. ἀγκομάχισμα Παξ. ἀγομάχισμα Κρήτ. Πάρ. ἀγκομάδισμαν Κύπρ. ἀγκομάδισμαν Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγκομαχῶ.

1) Ἀσθμα, πνευστίασις, ἀγωνία ἔνεκα κόπου, νόσου κττ. ἐνθ' ἄν.: Εἶναι τόσες μέρες ποῦ ἔχει αὐτὸ τὸ ἀγκομάχισμα καὶ δὲ μπορεῖ νὰ ἡσυχάσῃ Παξ. Ποῦ πῆες τῶαι πῆρες τοῦτον τὸ ἀγκομάδισμαν; Κύπρ. Διάλε τ' ἀγομάχημά σου, παδέριμε, καὶ σοῦ τὴ δώσω τὴ ραβδὲ (ἀπειλὴ κατὰ τῶν ὑποζυγίων) Κρήτ. 'Γουμάχημα ποῦ τὸ κάν' αὐτός! Σύμ. Συνών. λαχάνισμα. β) Καθόλου, ἀγωνία, δυσφορία, δυσκολία Πάρ. 2) Ἀναστεναγμός Σύμ. Συνών. ἀγκομαχητό 2, ἀγκομαχισμός. 3) Ψυχορραγία Λεξ. Κομ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελοθώρημα.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ἀγκομαχητό τό, Ζάκ. Μῆλ. Παξ. κ. ἁ. ἀγομαχητό Σῦρ. (Ἐρμούπ.) Θήρ. ἀγκομαχητόν Λυκ. (Λιβύσσ.) ἀγκομαχ'τό Στερελλ. (Αἰτωλ.) 'γουμαχητό Σύμ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγκομαχῶ.

1) Ἀσθμα, πνευστίασις τοῦ ἀσθενοῦς, πνιγμονὴ τοῦ ὀπωσδήποτε ἀγωνιῶντος Θήρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μῆλ. Σύμ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.): Τὸ ἀγκομαχητό του εἶναι ἄλλο πρᾶμα (πολὺ μέγα) Μῆλ. Πέθανε ἀπὸ τὸ ἀγομαχητό (μὲ βασιανίζει ἡ δύσπνοια) Ἐρμούπ. Κάμε ἀγομαχητό νὰ ἐνεργηθῇς (νὰ ἀποπατήσης) Θήρ. 2) Στεναγμός μετὰ φωνῆς ἀγωνιώδους ἢ καὶ κραυγῆς Ζάκ. Παξ. Στερελλ. (Αἰτωλ.): Ἀκουσα καὶ ἀγκομαχητὰ ποῦ ἔκανες τὴ νύχτα! Ζάκ. Εἶναι ἄρρονστον τοῦ μπλαράκι μ', μῶκονσι τὴν καρδιά τ' ἀγκομαχ'τό τ' (μπλαράκι = μουλαράκι) Αἰτωλ. Ἀγκομαχ'τὰ ἀκού, ἀπτοῖουν βάρισαν αὐτόθ. Δὲ μπόρηνα νὰ κλείσω μάτι ὅλη νύχτα ἀπὸ τ' ἀγκομαχητό του Παξ. Συνών. ἀγκομάχημα 2, ἀγκομαχισμός.

ἀγκομαχιῶ τό, Παξ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγκομαχῶ ὑποχωρητικῶς.

Πνευστίασις, ἀγωνία, στεναγμός ἀγωνιώδης: Θὰ τὸν φάῃ αὐτὸ τὸ ἀγκομαχιῶ ποῦ ἔχει ὅλη μέρα γιὰ τὸ παιδί του ποῦ πέθανε.

ἀγκομαχισμός ὁ, Θράκ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγκομαχῶ κατ' ἀναλογ. τῶν παραγομέων ἐκ τῶν εἰς -ίζω ρ.

Βαρὺς στεναγμός. Συνών. ἀγκομάχημα 2, ἀγκομαχητό 2.

ἀγκομαχῶ Ζάκ. Κάρπ. Κύθηρ. Κύπρ. Κῶς Μακεδ. (Σισάν.) Μύκ. Πελοπν. (Βυτίν. κ. ἁ.) Σίφν. Χίος ἀγομαχῶ Ἀνδρ. Θήρ. Κρήτ. Πάρ. Πελοπν. Τήν. ἀγκομαχοῦ Τσακων. ἀγκομαχῶ Μεγίστ. ἀγκομαχοῦ Λυκ. (Λιβύσσ.) 'γκομαχῶ Τῆλ. 'γομαχῶ Κάλυμν. Κρήτ. 'γκομαχῶ Μεγίστ. 'γουμαχῶ Σύμ. ἀγκομαχάω Εὐβ. (Κάρυστ.) Παξ. Πελοπν. (Αἶγ. Λάστ.) κ. ἁ. ἀγομαχάω Κεφαλλ. Πελοπν. (Λακων.) Προπ. (Κύζ.) ἀγκομαχάου Πελοπν. (Καλάμ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.) 'γκομαχάω Ἡπ. ἀγκομαχάω Αἶγιν. 'γουγομαχῶ Σάμ. ἀγκομαχοῦμαι Ζάκ. ἀγομαχοῦμαι Ἀνδρ. ἀγκομαχειοῦμαι Ζάκ. Θράκ. Μῆλ. ἀγομαχειῶμαι Κεφαλλ. ἀγκομαχειέμαι Νάξ. Πελοπν. (Δημητσάν.) ἀγκομαχειέμι Στερελλ. (Αἰτωλ. Λεπεν.) ἀγομαχειέμαι Πελοπν. (Λακων.) 'γκομαχειέμαι Σέρφ.

Τὸ μεσν. ἀγκομαχῶ, ὃ ἐκ τοῦ ἀγκώνω (=πνευστιῶ) καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -μαχῶ, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 251 καὶ ΜΝΕ 1,162. 2,502 καὶ Glotta 2 (1910) 296. Πβ. ἀσκώνω-ἀσκομαχῶ, βογγάω-βογγομαχῶ. Ὁ μέσ. τύπ. ἄνευ διαφορᾶς σημ., ὥς συμβαίνει ἐν πολλοῖς οὐδετέροις. Πβ. στέκω καὶ στέκομαι, τρέμω καὶ τρέμομαι κττ.

1) Ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀσθμαίνω, πνευστιῶ ἐκ νόσου, κόπου, καύσωνος, πολυφαγίας κττ. σύνθηθ.: Ἡρθε ἀγκομαχειῶντας ἀπ' τὸν πολὺν δρόμο καὶ τὴν τρεχάλα Αἶγ. Ἀγκομάχαε, γιατί ἀνέβηκε τὴ σκάλα Παξ. Εἰντά 'δεις τὸ ἀγκομαχῆς τόσον πολ-λά; Κύπρ. Ἀνέβηκε τὸ βουνὸ κι ἀγκομαχάει Αἶγ. Ἐγκομαχῶντα πῆγες ἀπάνω Ἡπ. Ἐγκομάχησες, κακομοίρη! αὐτόθ. Ἡφες πολλὰ καὶ τώρα ἀγκομαχῆς Κῶς Ἀγκομαχειέμαι ἀπὸ τὴ δουλειὰ Δημητσάν. Ἀγκομαχειέτι τ' ἄλογον Λεπεν. Ἡ γαδούρα ἤπιηκε νερό καὶ 'γκομα-

χειέται Σέριφ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Περί γέρ. 49 (ἐκδ. Wagner σ. 107) «ἀτόνησε καὶ δὲ μπορεῖ, τάχα ὥσάν νὰ σκάπτῃ, | ἄγκομαχεῖ συχνὰ συχνὰ καὶ ἡ καρδιά του ἄφτει». Συνών. ἀγκοφορῶ 1. 2) Ἐνεργ. καὶ μέσ. στενάζω, ἐκβάλλω κραυγὴν πόνου κττ. Μύκ. Νάξ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.) Σύμ. Τήλ. Τσακων. κ. ἄ. : Ἐμούριζε κι ἀγομάχα Λακων. Δὲ μπορεῖ τ' ἄλουγον, γι' αὐτὸ ἀγκομαχάει Αἰτωλ. Σήμερα ἀγκομαχεῖ ἡ ἀελάδα μας (ἀελάδα = ἀγελάδα) Μύκ. Ἐκοιμᾶτο καὶ ἔγουμάχε Σύμ. Ἀγκομαχάγα οὐλ' νύχτα ἀπόρι, ἤμ' ναν ἄρρωστος Αἰτωλ. Ἀγκομαχεῖομαν ὅλη τὴ νύχτα Πελοπν. || Ἄσμ.

Τραφοπαλεύαν σὰ θεοῖα κι ἄγοια ἀγκομαχοῦσι

Κρήτ. Συνών. ἀγκοφορῶ 2. Πβ. ἀνασύρω, ἀναχανειοῦμαι, ἀσκομαχῶ, ἀχῶ, βογγῶ, μουγκρίζω. 3) Γογγύζω, ἀγανακτῶ κατὰ τινος Θράκ. Κεφαλλ. Πβ. θεομαχειέμαι. 4) Ἀγωνιῶ, πνέω τὰ λοίσθια, ψυχορραγῶ Ἄνδρ. Ζάκ. Θήρ. Κάλυμν. Κρήτ. Μακεδ. (Σισάν.) Προπ. (Κύζ.) Τήλ. — Λεξ. Κομ. : Ἀγομαχεῖ ὁ ἄρρωστος Θήρ. Πβ. παραδέρονω.

ἄγκορα ἡ, Κέρκ. ἄγκουρα Ζάκ.

Τὸ Ἰταλ. *ancora*.

*Ἀγκυρα, ὁ ἰδ.

ἀγκοράρω Ζάκ. Κέρκ. ἀγοράρω Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ancorare*.

1) Ἀγκυροβολῶ Ζάκ. Κεφαλλ. Συνών. ἀράζω. β) Μεταφ. ἐξασφαλίζομαι Κεφαλλ. : Ἀγοράρισε γιὰ καλὰ. II) Ἀνασύρω τὴν ἄγκυραν Κέρκ.

ἀγκορασίσσα ἡ, Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Ἀρκαδ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Κάρδαμον κηπαῖον (*lepidum sativum*). Συνών. λεπίδι.

ἀγκορδακιά ἡ, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. κορδακίζω ἢ *ἐγκορδακίζω ὑποχωρητικῶς.

Φλυαρία, μωρολογία, τερθρεία, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀνοήτων ἢ ἀηδῶν ἢ ψευδῶν καὶ ἐπιτετηδευμένων λόγων καὶ τρόπων.

ἀγκορδακίζω Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. κορδακίζω ἢ *ἐγκορδακίζω.

Ἀνοήτως ἢ ἀηδῶς καὶ ἀσέμνως φέρομαι.

ἀγκορδακισμός ὁ, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. κορδακίζω ἢ *ἐγκορδακίζω.

*Ἀγκορδακιά, ὁ ἰδ.

ἀγκοῦν ἐπιφών. Κάρπ. ἀγοῦν Ἄνδρ. Θήρ. Πάρ. Σῦρ. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἄ. ἀγ-γοῦν Κύπρ. ἄγκον Κάρπ. Μεγίστ. κ. ἄ. ἀγον Κεφαλλ. ἄγκον Παξ. ἀγκί Καπλ. (Σινασσ.) ἀγι Προπ. (Κύζ.)

1) Λέξις πεποιημένη τῆς παιδικῆς γλώσσης, ἐν τῶν πρώτων ψελλισμάτων τοῦ βρέφους ἐνθ' ἄν. : Ἀρχισε τὸ παιδί νὰ κἀνῃ τ' ἀγοῦ τοῦ Πάρ. 2) Θωπευτικὸν πρὸς τὰ νήπια ἐνθ' ἄν. : Ἀγοῦν τὸ μωρό μου! Σῦρ. Ἀγκον ἄγκον, μάτια μου! Παξ.

***ἀγκοῦδζα** ἐπιφών. ἀγ-γοῦδζα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιφών. ἀγκοῦν καὶ τῆς ὑποκορ. παραγωγικῆς καταλ. -οῦδι.

Θωπευτικὴ λέξις πρὸς νήπια : Ἀγ-γοῦδζα τοῦ μωροῦ. Πβ. ἀγκοῦν.

ἀγκοῦκου Τσακων.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀγκυλῶνω, ὅθεν ἀγκουῶνω-ἀγκοῦ-ζον, ὅπως γλυτιῶνω-γλυτικοῦζον (ἀπὸ τῆς καταλ. -ώσκω). Πβ. GAnagnostopoulos Tsakon. Gramm. 48.

1) Συλλαμβάνω τι οἶονει δι' ἀγκίστρου, ἀγκιστρῶνω τι, ἀποκτῶ : Ὁ Γιάννη δὲν ἀγκοῦτζε τσίπια (δὲν ἀπέκτησε τίποτε). 2) Ἀμτβ. προσκολλῶμαι πον, πιάνομαι ἀπὸ κάποιον : Ἐνταῖ ἂ σάτη δὲν ἐπορέτζε ν' ἀγκοῦη ζίπια (ἡ θυγάτηρ αὐτῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀγκουμπήσῃ πον, εἰς κάμμιαν οἰκογένειαν, ἵνα εὖρη γαμβρόν).

ἀγκούλα ἡ, ἀγύλα Σύμ. ἀγκούλα Ἀθῆν. (παλαιότ.) Αἴγιν. Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ. Μύτικ. κ. ἄ.) Κύπρ. Σκῦρ. Στερελλ. (Ναύπακτ.) ἀγκούλ-λα Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀγοῦ-λα Θεσσ. ἄγκύλα Ἡπ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀγκύλη. Διὰ τὴν κατάλ. πβ. δάφνη-δάφνα κττ.

1) Ἡ τῶν ποιμένων ἐπικαμπῆς κατὰ τὴν κορυφὴν ράβδος, δι' ἧς συλλαμβάνουν τὰ βοσκήματα Ἀθῆν. (παλαιότ.) Αἴγιν. Εὐβ. Ἡπ. Σκῦρ. Στερελλ. : Ἐφόρεσα τὰ τσαρονχάτσα τσαὶ τὴν ἀγκούλα Ἀθῆν. (παλαιότ.) || Παροιμ. Ἡ προβατῖνα σὰ θέλῃ νὰ φάῃ ξύλο, πάει καὶ ξυέται 'ς τοῦ τσοπάνη τὴν ἀγκούλα (ἐπὶ τοῦ παρέχοντος ἀφορμὴν πρὸς τιμωρίαν) Αἴγιν. || Ἄσμ.

Νὰ ἴμουν ἀγκούλα του | νὰ μ' ἔχη 'ς τὴν ραχούλλα του

Ἀθῆν. (παλαιότ.) Πβ. καὶ Ἡσύχ. «βρόχος ἀγκύλη». Συνών. ἀγκραῖτσα, κλίτσα, στραβορράβδι. 2) Ἡ ἀγκύλη ράβδος, δι' ἧς ἔλκουν πρὸς τὰ κάτω τοὺς ἀπροσίτους κλάδους τῶν ὀπωροφόρων δένδρων Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ. Μύτικ. κ. ἄ.) : Πᾶρε τὴν ἀγκούλα νὰ φτάσῃς τὰ σῦκα, ποῦ δὲ φτάνονται μὲ τὸ χέρι Εὐβ. Πβ. λαγοῦσα. Συνών. ἀγκοῦτσα 1, ἀγκυρίδα 1, κατσοῦνα.

3) Βακτηρία ἀγκύλη κατὰ τὴν λαβὴν Ἀθῆν. (παλαιότ.) Εὐβ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Στερελλ. (Ναύπακτ.) κ. ἄ. : Βλέπω ἕναν παγανὸ καὶ τὸν τσάκωσα ἀπ' τὴν ἀγκούλα του Ναύπακτ. Πῆρε καὶ μιὰ ἀγκούλα 'ς τὸ χέρι τῆς Ἀθῆν. || Φρ. Τὰ πόδια τῆς νὰ τῇ γενοῦ σὰν ἀγκούλα (ἀρά) Μπόβ. Συνών. ἀγκυρίδα 1 β, μαγκούρα. 4) Γαστροκνήμιον Θεσσ. Σύμ. : Κόβγει ἀπὸ τὴν ἀγύλαν του ἕναν κομμάτιν κορῆς Σύμ. : Πβ. τὸ τοῦ Εὐσταθ. 1326,51 «κώληπα δὲ λέγει τὴν ἀγκύλην κατὰ τοὺς παλαιούς... ἦν τινὲς ἄνταν ἢ ἄνζαν φασί» καὶ τὸ τοῦ Ἡλιοδώρ. Αἰθιοπ. 3,1 «τὸ μὲν ζῶσμα ἐκάστω χιτῶνα λευκὸν εἰς ἀγκύλην ἀνέστελλε». Περί τῆς ἐξελέξεως τῶν ἀνωτέρω σημ. πβ. ΧΠαντελ. ἐν Ἀθηνᾶ 38 (1926) 57. 5) Καμπὴ τῆς ὁδοῦ Κύπρ. : Ὁ τὴν ἀγκούλαν τοῦ δρόμου ἔδει μιὰν μοσφιζάν.

***ἀγκουλιδέρα** ἡ, ἀγκ'λιδέρα Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἄγκ'λιδέρα Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἴσως ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀγκοῦλίδι-ἀγκουλιδέρι.

1) Ἡ ἀγκύλη ράβδος, διὰ τῆς ὁποίας καρπολογοῦν : Μὲ τὴν ἀγκ'λιδέρα τραυαῖ τὰ κλωνάρια κι μάζουν τ'ς ἱλαῖς. || Φρ. Ἐμαθὶ δυὸ τρεῖς ἀγκ'λιδέρες γράμματα τοῦ πιδι (ἐπὶ

